

Távcsöves találkozó Szentléleken

Július 31-én a délutáni órákban indultam el Szentlélekre. Kocsim csomagtartója szívnélkülig volt töltve távcsövemmel és tartozékaival, szívem pedig reménységgel, hogy mire megérkezem a találkozó helyszínére, talán eláll az a felhőszakadás, ami miatt a saját motorházam elejének megpillantása is komoly kihívásnak számított. Jó égboltról ekkor még álmodni sem merem. Csüggedtségemet fokozta továbbá a Bükk-hegységben kanyargó keskeny országút, amely emberlakta területeket igen ritkán érintett és folyamatosan azt a benyomást keltette, hogy a következő kanyar után előbukkan a magyar-szlovák határ.

Délután hatkor érkeztem meg a turistaparkba, ami rendkívül pozitív élmény volt számomra. Nem csak azért, mert ekkorra már elállt az eső, hanem azért, mert amatőrtársaim már szinte teljesen megtöltötték a kempinget. A tábori konyhában szabad tűzön főtt a vacsora, de talán ami a legfontosabb, egy nagy észlelőret várta a csillagászat szerelmeseit, amiből gomba módjára nőttek ki a legkülönbözőbb távcsövek. Akadt ott az áruházi ajtófényesektől egészen a szinte obszervatóriumi méreteket öltő nagytávcsövekig minden fajta és felépítésű teleszkópok, binokulárok, sőt még házi építésű reflektorokkal és refraktorokkal is találkozhattunk. A turistapark mindezek mellett gyönyörű erdei környezetben van, távol a városok zavaró fényeitől, magyarországi viszonylatban jelentős tengerszint feletti magasságban (750 m). A friss levegőt szinte harapni lehetett.

A délutáni nyüzsgést egy éles hang szakította félbe, amely a szabadtéri tábori tűzhely köre invitálta az utazásban elfáradt éhes amatőröket egy jóízű gulyáslevesre. A vacsora elfogyasztása közben a felhők mögül előbukkanó kb. 60 órás holdsarló jelezte számunkra az észlelés megkezdésének időpontját. Nemsokára az égbolt teljesen kiderült, és az észlelőretn felállított legkülönbözőbb féle távcsövek az égboltot kezdték pásztázni. Mindnyájunk nagy öröme a tiszta égbolt meghatározóvá vált a találkozó ideje alatt.

Az amúgy is rövid nyári éjszakák még rövidebbnek tűntek a gyönyörűen kitisztult égbolt alatt, melyen még az Andromeda-köd és az Ikerhalmaz is szabad szemmel jól láthatók voltak. Mindenki megtalálta a csillagászatban a számára legérdekesebb területet. Voltak, akik váltooztak, voltak, akik a mély-ég objektumait fűrkészték, mások meteoroztak, kettősöztek. Olyanok is akadtak, akik nem elégedtek meg az égitestek vizuális észlelésével, ők webkameráztak és fényképeztek. A Mars-oppozíció lázában égők számára különös élményt nyújtott a 23 óra után kelő 22" látszó átmérőjű vörös planéta, amely ekkor már sokat mutatott déli jégsapkájából, és az éles szemű észlelők halvány részleteket is megpillanthattak felszínén. Egyik lelkes amatőrtársunk mindezek mellett nagy ovációval mutatta be nekünk a Naprendszer leg-távolabbi planétáit, az Uránuszt és a Neptunuszt.

Valamelyik éjszaka egy igen váratlan és látványos eseményben részesültünk. A Nemzetközi Űrállomás fényes objektumként vonult végig a tábor felett, három másik műhold társaságában. A látvány lenyűgöző volt. Előkerültek a binokulárok, mindenki lélegzetviesszafojtva figyelte a világtű eseményeit.

Az észlelésben elfáradókat a Tábori mozi, a megszemlélőket, megéhezőket pedig Franci kocsmája (a tulajdonos, Katona Ferenc által vezetett vendéglátóipari egység) várta. A Tábori mozit egy nagy katonai sátor jelképezte, amelyben videoprojektor segítségével kerültek kivetítésre a jobbnál jobb (főként csillagászat) és űrkutatással

kapcsolatos témájú) filmek. Legnagyobb sikere talán Az Orion űrhajó fantasztikus kalandjai című 1966-os NSZK-filmsorozatnak volt.

Az észlelőrért és a Tábori mozi hajnalig üzemelt. Lelkesebb kollégák megnézték még a Szaturnuszt, valamint a napkeltét, utána szépen lassan mindenki nyugovóra tért.

A délelőttök lassan és álmosan kezdődtek. A Tábori mozi nagy előadóvá alakult át napközben, amely színvonalas előadásokkal várta az érdeklődő közönséget. Különösen nagy érdeklődésnek örvendett Kiss Gábor és Kubus Gyula digitális bolygóészlelési módszerekről tartott előadása, meglepően szép asztrofotókban gyönyörködhetünk Kereszty Zsolt jóvoltából, aki Csillagászati expedícióban Dél-Afrikában címmel tartott izgalmas beszámolót. A májusi Merkúr-átvonulással, részleges napfogyatkozással, továbbá a közelgő Vénusz-átvonulással kapcsolatos előadások is nagy népszerűségnek örvendtek.

Érdekességként megemlítem, hogy Szabó Sándor a közelgő Vénusz-átvonulás tiszteletére egy olyan tesztábrát készített, amit megfelelő távolságból szemlélve modellezte a jelenség során elének táruló látványt. Ha az ábra helyes, akkor legtöbb amatőrtársunk nemhogy csak szabad szemmel is azonosítani tudja majd a planétát a Nap korongja előtt, hanem apró korongként kiterjedését is könnyedén észlelni tudja majd e ritka természeti jelenség ideje alatt.

Nagy népszerűségnek örvendett továbbá a Távcsvöves fórum, melyen a hazai távcsvőgyártók és -forgalmazók mutatták be tevékenységüket. Az általuk bemutatott termékeket a szombat délutáni asztrobazárban megvásárolhatták az érdeklődők. Jómagam is szert tettem egy új okulárra, amelyet azóta is előszeretettel használok bolygóészleléshez.

Az előadások előtt, után (és közben) az álmos amatőrök sátraikban és a turistaházban pihenték ki az éjszaka fáradalmait, a lelkes napészlelők központi csillagunk felé irányították távcsvöveiket, mások pedig az előző éjszaka észleléseit dolgozták fel. Aki unatkozott ezalatt a hosszú hétvége alatt, az magára vessen.

A szombat délutáni hagyományos tábori csoportkép már a találkozó végének közeledtét jelezte. A délutáni előadás-sorozatot követően belekezdtünk egy utolsó közös észlelésbe, amelyet éjfélutáni gonosz felhők zavartak meg eltakarva előlünk az elmúlt éjszakákon oly lelkesen fürkészett égitesteket. A turistaparkban található kiskocsmából kiszűrődő jókedv és a Tábori mozi zsúfolt padsorai arra engedtek következtetni, hogy az amatőrtársak kedélye a rossz időben is víg volt.

Augusztus 3-án nem maradt más hátra, mint összepakolni távcsvöveinket, elbúcsúzni és nekivágni a Bükk kacskaringós útjainak.

Úgy érzem, nagyon kellemes napokat töltöttünk el Szentléleken, bár a tábori körülmények egy átlag vakációzó számára biztosan meglepőek lettek volna. Lámpát ugyanis vörös szűrő nélkül csak az használhatott, aki nem rettent vissza a fényforrás felé száguldó keresetlen szavak áradatától. A házakból kiszűrődő fények minimalizálásában nagy segítségünkre voltak a gyakorta jelentkező áramkimaradások. Négy (vagy annál több) lábú háziállatot nem lehetett a tábor területére bevinni, valamint a labdajátékok és a távcsvövek épségét veszélyeztető tevékenységek folytatása is tilos volt. Ezek a szokatlan rendszabályok ideális körülményeket biztosítottak az amatőr-csillagászok számára, ezáltal zavartalanul tudtuk élvezni a kristálytisza hegyi égboltot, valamint távcsvöveinket is biztonságban tudhattuk.

A jó égbolt, az észlelés és az érdekes előadások után már nem is annyira érdekelt minket, hogy nem volt mindig melegvíz a fürdéshez, és az, hogy az ételek nem min-

denkinek ízlettek. Mindezt bőségesen kompenzálta a kellemes társaság és a derült égbolt.

A társaság meglehetősen vegyes volt, voltak fiatalok, idősebbek, szakmailag képzetek és képzetlenebbek – egyvalami azonban összekovácsolta a társaságot, mégpedig az égbolt és a megismerés szeretete és talán annak a reménye, hogy az emberiség egyszer megérti annak a világnak a működését, ami őt körülveszi.

Nekem, mint újonc amatőrnek nagyon szép élményt nyújtott a szentléleki távcsöves találkozó. Sokat tanultam, mind elméletben, az előadásokon, mind pedig a gyakorlatban, az égbolt alatt. Sok amatőrtárs ismeretségére szert tettem, és nem utolsósorban a Tábori moziban jól szórakoztam. Jövőre, ha tehetem, mindenképp ott leszek a Távcsöves Találkozón.

SZABÓ BARNA

A JÖVŐ ÉVI METEOR 2004 TÁVCSÖVES TALÁLKOZÓ TERVEZETT IDŐPONTJA:
AUGUSZTUS 19–22., HELYSZÍNE: SZENTLÉLEK, TURISTAPARK.

Szentléleki távcsövek

A szentléleki Távcsöves Találkozó idén is az amatőrök és távcsöveik reprezentatív seregszemléje volt, jó alkalmat nyújtott arra, hogy felmérjük a hazai távcsőhelyzetet. Az alábbi táblázatban kereken 100 műszer legfontosabb paraméterei szerepelnek (átmérő, fókusz, típus, gyártó, márkanev, jelzés, tulajdonos). A hosszú lista átböngészése után magunk is felmérhetjük, hogy milyen gyártók, műszer típusok a legnépszerűbbek a hazai amatőrök körében. A felmérést ezúttal is Keszthelyi Sándor készítette. Utoljára öt évvel ezelőtt, az Ágasváron lebonyolított Meteor '98 Távcsöves Találkozón készült hasonló összeírás (szintén Keszthelyi Sándornak köszönhetően). Mostani táblázatunkat érdemes összevetni a Meteor 1998/10. számában, a 7. oldalon közölttel.

D	f	Típus	Gyártó, márkanev, jelzés	Tulajdonos	
350	1800	T	Newton	Almási-tükör	Pete László (Győr)
290	1800	T	Newton	Csatlós-tükör	Becz Miklós (Szigetszentmiklós)
254	1016	T	SN	MEADE LXD55	Braskó Sándor (Miskolc)
250	1380	T	Newton	Schné-tükör	Munkácsi Tibor (Nyíregyháza)
235	2350	T	SC	Celestron	Szöllősi Attila (Kecskemét)
203	2030	T	SC	Celestron	Szarka Levente (Kecskemét)
200	2000	T	SC	MEADE LX90	Gyarmathy István (Debrecen)
200	1700	T	Newton	Unioptik-tükör	Ménkú János (Jászf. szentgyörgy)
200	1350	T	Newton	Uránia-tükör	Ménkú János (Jászf. szentgyörgy)
200	1380	T	Newton	Varga-tükör	Murányi Lajos (Gyöngyöstarján)
200	1000	T	Newton	Sky-Watcher (Kína)	Németh Ákos (Győr)
200	1200	T	Newton	Jávorka-tükör	Ujvárosy Antal (Jósvafő)
175	1400	L	Triplet-APO	TMB	Sári Pál (Pécel)
170	1220	T	Newton	Jávorka-tükör	Molnár Péter (Budapest)